O93, f. 25ra; V630, f. 57va; N442, f. 55rb; I83, f. 120ra; VD38, f. 113va; SG670, p. 236; P9629, f. 31v; Bcan4, f. 92r; E97, f. 63vb; P102; BII13, f. 100vb; S105, f. 88r

INCIPIUNT[a] [b] DECRETA FELICIS PAPAE.

Bcan4: I

P102; BII13: I Quantum sit heresis impia et inimica evangelicae veritatis

[H. 1] Carissimo[c] atque dilectissimo Paterno[d] <BII13, f. 101ra> coepiscopo Felix episcopus in domino salutem. Gaudere me plurimum et exultare in domino dilectionis tuae scripta fecerunt, quibus <I83, f. 120rb> evidenter[e] ostenditur, quantum catholicam diligis fidem et quantum <V630, f. 57vb> hereticum[f] detestaris[g] errorem.

Heresis[h] quippe <VD38, f. 113vb> est nimis impia et evangelicae veritatis inimica, quae non portionem

---

1. Brief Felix' I.,5 [a] INCIPIUNT *fehlt I83; VD38; Bcan4* | [b] *Überschrift*] EPISTOLA FELICIS PAPAE UT ACCUSATI PRIMUM AD PRIMATES DEINDE AD SEDEM APOSTOLICAM APPELLENT *SG670;* Decreta felicis papę de iudiciis et accusationibus et defensionibus sacrorum ordinum et specialiter de accusatione et responsione episcopi ordinatissima decreta et de memoriis martyrum CAP. XXIIII *E97; Überschrift fehlt S105* **9** [c] arissimo *S105* | [d] paterno *korr. aus* paternoco *S105* **13** [e] *am Rande* Manifeste *VD38* **14** [f] hereticorum *N442* **15** [g] detestaris *korr. aus* detestatur *V630* **16** [h] Haeresis *korr. aus* Haereses *P9629;* Heresi *VD38*

---

1. Brief Felix' I.,11–19 Gaudere…convellere] Leon. ep. 60. (1, 982). Cf. infr. c. 8, Sixt. II. pp. 1.

] **Coll. Ans. ded. 1. XII,6** (**11–48** Gaudere…dilaniet); **2. III,65** (**56–64** Quapropter…teneatur); **3. III,121** (**67–73** Si…primates); **4. V,79** (**67–73** Si…primates); **5. I,80** (**80–89** Primates…causis); **6. III,87** (**93–109** Caveant…confusionem); **7. X,122** (**113–121** Et…caelorum); **8. VIII,63** (**195–205** Tales…repraesentes)

Burchard I,157 (**80–89** Primates…causis)

Anselm v. Lucca 1. II,12 (**80–84** Primates…convincatur); **2. III,65** (**80–89** Primates…causis)

Bonizo 1. IV,62 (**80–84** Primates…convincatur); **2. IV,62** (**80–89** Primates…causis)

Coll. trip. 1. A I,24,1 (**62-64** in ... teneatur); **2. A I,24,2** (**67–84** Si…convincatur); **3. A I,24,3** (**86–89** Irritam…causis)

Ivo, Decr. 1. VI,329 (**62–71** in…iudicium); **2. VI,330** (**71–73** Ille…primates); **3. V,267** (**80–89** Primates…causis)

Polycarpus 1. I,6,9 (**80–89** Primates…causis)

Gratian 1. C. II q. 1 c. 5 (**80–89** Primates…causis); **2. C. III q. 6 c. 11** (**86–89** Irritam…causis)

aliquam laedere[i], sed ipsa christianae[j] religionis[k] conatur[l] fundamenta[m] convellere. Quoscumque[n] enim[o] serpit[p] [q] [r] <E97, f. 64ra> ad[s] se, non solum in[t] hoc vitium, sed multa[u] in alia vitia ruere[v] [w] facit, et[x] ipsi[y] suadente[z] <SG670, p. 236a> antiquo hoste non solum persecutores[a] ecclesiae, sed etiam sacerdotum eius[b] fiunt[c]. <S105, f. 88v> Una igitur[d] mente[e] corrigere curemus et insequamur[f] tales[g] et ab hoste suo ecclesiam eiusque fideles et sacerdotes domini nitamur[h] liberare. Praestabit[i] vires omnipotens redemptor noster caritati[j] atque iustitiae. Praestabit[k] nobis[l] longe a se positis unitatem spiritus sui ipse, cuius artificio[m] [n] quasi <P9629, f. 32r> in arce[o] modum quattuor mundi[p] constructa[q] [r] lateribus atque imputribilium lignorum compage[s] [t] et[u] bitumine[v] caritatis adstricta[w] nullius adversitate[x] spiritus[y], nullius venientis[z] <I83, f. 120va> extrinsecus tumore[a] fluctus perturbetur ecclesia. Sed quemadmodum[b] illius

---

18 [i] *am Rande* Nocere corrumpere *VD38* | [j] christianae *korr. aus* christiana *Bcan4* | [k] religio *I83* **19** [l] conetur *Bcan4* | [m] fundamentum *Bcan4;* fundamenda *S105* | [n] Quoscumque] In Quoscumque *korr. aus* Quoscumque *SG670;* Quocumque *E97* | [o] enim] enim hoc *korr. aus* enim *SG670* **20** [p] *am Rande* Attrahit *VD38* | [q] rapit *V630* | [r] serpit ad se] serpit eos *korr. aus* serpit a se *SG670;* serpita se *S105* | [s] ad se *fehlt E97* | [t] in *fehlt I83* **21** [u] multa in] in multa *V630; I83; SG670; Bcan4; E97; S105* | [v] *am Rande* Cadere *VD38* | [w] ruere *korr. aus* revere *SG670;* revere *S105* | [x] ut *korr. aus* et *SG670* | [y] ipso *V630; N442; E97;* ipsi *korr. aus* ipsa *S105* **22** [z] *am Rande* Suggerente *VD38* **23** [a] persecutores ecclesie *korr. aus* persecutores *P9629* | [b] eius *fehlt Bcan4* **24** [c] fiant *SG670* | [d] igitur] igitur hoc *korr. aus* igitur *SG670* | [e] mente *fehlt P9629* **25** [f] insequamus *S105* | [g] tales *fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **27** [h] *am Rande* Studeamus conemur laboremus *VD38* | [i] *am Rande* Dabit tribuet *VD38* **28** [j] caritati *korr. aus* caritate *V630* | [k] Praestabit] praestabit et *korr. aus* praestabit *SG670* **29** [l] nos *I83* **30** [m] *am Rande* Similitudine | [n] artifitio *korr. aus* arfitio *VD38* | [o] *am Rande* Coniunctione *VD38* **31** [p] mundi *fehlt V630;* mundum *P9629* | [q] *interlinear* scilicet ecclesia *SG670* | [r] constructa *korr. aus* instructa *O93* **32** [s] *am Rande* Coniunctione *VD38* | [t] compagem *O93; I83; Bcan4* | [u] de *Bcan4* | [v] *am Rande* Est enim bitumen terra valde tenax et fit ut multa fulgora cadunt *I83* **33** [w] adstricta] astricta ut *korr. aus* adstricta *V630;* adstructa *BII13* | [x] adversitatem *I83* | [y] ritus *SG670; S105* **34** [z] venientis *korr. aus* venientes *S105* | [a] timore *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **35** [b] *interlinear* sicut *VD38*

24–48 Una … dilaniet] Greg. M. ep. V. 43. (2, 772.)

gubernante[c] gratia[d] petendum[e] est, ut nulla nos superveniens exterius unda conturbet[f], <VD38, f. 114ra> ita ex totis orandum est visceribus[g], <SG670, p. 237a> frater carissime, ut suae providentiae dextera[h] cumulum[i] sentinae[j] nobis interioris[k] exhauriat[l]. Adversarius quippe diabolus, qui contra humiles saeviens[m] sicut leo rugiens circuit[n] quaerens, quem devoret[o], non iam, ut cernimus, caulas <BII13, f. 101rb> circuit[p], sed ita valide[q] in quibusdam ecclesiae necessariis membris dentem[r] figit, ut nulli sit dubium, quia, nisi unanimiter[s] favente domino cunctorum provida[t] pastorum turba concurrat, omne, quod absit, citius ovile[u] dilaniet[v].

O93: De non iudicandis episcopis
V630: Detractores et fautores inimicorum ab episcopali accusatione submovendos
P9629: Hi acusare nequeunt
Bcan4 : II
P102; BII13: II Ut detractores et fautores inimicorum ab accusatione removeantur et in re dubia certa non detur sententia

[H. 2] Quapropter[w] detractores, qui[x] divina auctoritate eradicandi sunt, et fautores[y] [z] inimicorum[a] ab episcopali[b] submovemus accusatione. <N442, f. 55va> Similiter[c], ne summorum[d] quispiam[e] minorum accusationibus impetatur[f] aut dispereat,

---

36 [c] gubernantem *O93; BII13* | [d] gratia *korr. aus* gra *N442* | [e] expetendum *SG670;* petendum] et petendum *S105* **37** [f] conturbet *korr. aus* conturbat *BII13* **38** [g] *am Rande* Interioribus *VD38* **40** [h] dextera *korr. aus* dextra *O93* | [i] *am Rande* Augmentum *VD38* | [j] *am Rande* sentina dicitur inferior pars navis *VD38* | [k] *am Rande* secreti erroris *VD38* | [l] *am Rande* evacuatur destruatur *VD38* **42** [m] seviens *korr. aus* se veniens *VD38* | [n] circumit *Bcan4; E97;* circuit *korr. aus* circumit *SG670* **43** [o] *am Rande* evacuatur destruat *VD38* **44** [p] circumit *N442; I83; Bcan4; E97; S105;* circuit *korr. aus* circumit *SG670* | [q] valde *VD38; SG670; P102; BII13; S105* **45** [r] dentes *korr. aus* dente *P9629* **46** [s] *am Rande* Communiter pariter *VD38* **47** [t] *am Rande* Sollicita *VD38* **48** [u] ovile *fehlt SG670; S105* | [v] *am Rande* Dilaceret *VD38* **56** [w] *am Rande drei Punkte N442* | [x] qui *fehlt I83; Bcan4* **57** [y] *am Rande* Adiutores *VD38* | [z] fautores *korr. aus* favores *V630* | [a] iniquorum *I83; SG670; Bcan4; S105* **58** [b] episcobali *S105* **59** [c] *am Rande* Nota *V630* | [d] *am Rande* Magnorum *VD38* | [e] *am Rande* Aliquis *VD38* **60** [f] *am Rande* gravetur affligatur *VD38*

41–48 Adversarius…dilaniet] Cf. Pelag. II. pp. ep. 1.
56–58 Quapropter…accusatione] Cf. Zeph. 3, Iul. 12.
59–60 Similiter…dispereat] Ben. I. 397. II. 381. Cf. ll. cc. (Clem. 33, 42, Sixt. II. pp. 8, Marcellini 3, Iul. 5, 19.)

VD38: De non damnandis episcopis sine romano pontifice

neque[g] in re dubia certa[h] iudicetur <SG670, p. 237b> sententia, nec ullum iudicium, nisi ordinabiliter habitum[i], <I83, f. 120vb> teneatur.

Bcan4 : III

P102; BII13: III De clerico[j] pulsato super criminibus

[H. 3] Si quis super quibuslibet criminibus clericum pulsandum crediderit, in provincia, in qua consistit[k] ille, qui pulsatur, suas exerat[l] [m] actiones, nec aestimet eum[n] accusator <VD38, f. 114rb> alibi aut longius pertrahendum ad iudicium. Ille[o] <V630, f. 58ra> vero, qui pulsatus fuerit[p], si iudices suspectos habuerit, liceat <O93, f. 25rb> appellare[q] primates.

P9629: De acusationibus episcoporum

N442: De non damnandis episcopis sine romano pontifice

Bcan4: IIII

P102; BII13: IIII Ut primates de accusato episcopo non ante sententiam proferant dampnationis quam aut reum se ipsum confiteatur aut canonice per innocentes testes convincatur

[H. 4] Primates[r] quoque accusatum discutientes[s] episcopum[t] non ante sententiam proferant damnationis, quam apostolica freti[u] auctoritate[v] aut[w] reum[x] se ipsum[y] confiteatur[z] aut <E97, f. 64rb> per innocentes

---

62 [g] *am Rande* z *V630* | [h] certa iudicetur] certave dicetur *E97* **64** [i] *am Rande* factum celebratum *VD38* **66** [j] clerico] clerico super *P102* **68** [k] consistat *I83* **69** [l] *am Rande* peragat *VD38* | [m] exigat *korr. aus* exegerat *SG670;* exerceat *Bcan4;* exegerat *S105* **70** [n] eum *fehlt N442* **71** [o] Illi *N442; E97* **72** [p] fuerit *korr. aus* fuerit si iudices suspectus fuerit *V630* **73** [q] appellare primates *korr. aus* appellare *O93* **80** [r] *am Rande drei Punkte N442* | [s] discutientes *korr. aus* discutiens *SG670;* discutiens *S105* **81** [t] episcopum *korr. aus* episcoporum *SG670* **82** [u] *am Rande* fulti sustentati *VD38* | [v] autoritate *VD38* | [w] *am Rande* Nota *V630; am Rande drei Punkte V630* | [x] reum *korr. aus* rerum *I83* **83** [y] ipse *N442; E97* | [z] confiteat *O93*

---

62 neque…iudicetur] Greg. M. ep. lib. X. 29. (2, 1060). Cf. Zeph. 4, Iul. 12. **63–64** nec…teneatur] eiusd. ep. lib. XIII. 45. (2, 1251). Cf. ll. cc. **67–73** Si…primates] c. 7. Angilr. (interpr. tit. 1. nov. Marciani). Cf. Eleuth. 4, Iul. 12. **80–84** Primates…convincatur] c. 1. (bis) Angilr. aut Ben. I. 308. II. 398. III. 170. (interpr. c. 1. C. Th. IX. 40). Cf. Zeph. 2, Iul. 12.

---

1. Brief Felix' I.,62 neque…certa] in re dubia non CT_1; ID_1 **80** Primates] Placuit quatenus primates AL_1; BS_1; PG_1 | quoque] *fehlt* AL_1; AL_2; BS_1; PG_1; DG_1 **82** apostolica…auctoritate] *fehlt* DG_1 | freti] fretus DB_1; *fehlt* AL_2 **83** ipsum] ipse AL_1; AL_2; BS_1;CT_1; ID_3; DG_1

et canonice examinatos[a] regulariter testes convincatur[b] [c].

Irritam[d] esse[e] iniustam episcoporum damnationem[f], <Bcan4, f. 92v> idcirco a[g] synodo[h] retractandam[i] ita[j], ut oppressis[k] <BII13, f. 101va> ab omnibus <SG670, p. 238> in[l] cunctis subveniatur[m] causis[n].

Bcan4: V

P102; BII13: V Cavendum iudicibus ecclesiae ne absente eo cuius causa ventilatur sententiam proferant

[H. 5] Caveant[o] [p] iudices ecclesiae, ne absente[q] eo, cuius causa ventilatur, sententiam proferant[r], quia[s] irrita erit, quippe[t] et rationem[u] pro actione[v] in praesentia fratrum dabunt.

S105: De proditoribus

Proditorum[w] vero nec[x] calumnia[y] nec[z] vox audiatur. Nemo enim debitorem amplius potest[a] [b] cognoscere[c] quam ille[d], qui iniuriam[e] eiusque[f] sustinuit nequitiam.

---

84 [a] *am Rande* Inquisitos *VD38* | [b] *am Rande* Aliter censemus *VD38* **85** [c] convincatur *korr. aus* convincantur *SG670;* convincatur] convincatur Aliter censemus *Bcan4; P102; BII13;* convincantur *S105* **86** [d] Irritam] Irritam ergo *korr. aus* Irritam *SG670* | [e] esse] esse et *VD38; P102; BII13* | [f] damnationem] dampnationem et *P102; BII13* **87** [g] ad *Bcan4* | [h] synodo] synodo decernimus *korr. aus synodo SG670* | [i] retractandam *korr. aus* retractandum *S105* | [j] ita *fehlt SG670; E97; S105* **88** [k] *am Rande* Afflictis *VD38* **89** [l] in cunctis *korr. aus* iniunctis *SG670* | [m] *am Rande* Adiuvetur *VD38* | [n] causis] causis Sed et *SG670* **93** [o] *am Rande* z *V630* | [p] Caveant] Caveamus nos *korr. aus* Caveamus *SG670;* Caveamus *S105* | [q] abscente *BII13* **94** [r] proferamus *korr. aus* proferant *SG670* | [s] quia *korr. aus* qui *Bcan4* **95** [t] quippe] qui poenam *korr. aus* qui poene *V630;* qui pene *P9629;* quippe *fehlt E97* | [u] ratione *P9629* | [v] actionem *I83* **98** [w] *am Rande* Traditorum *VD38; am Rande* N *SG670; am Rande* R *BII13* | [x] ne *Bcan4* | [y] *am Rande* Malum molestia accusatio *VD38* | [z] nex *P102* **99** [a] potes *Bcan4* | [b] potest cognoscere] cognoscere potest *I83* | [c] cognoscere *korr. aus* cognore *BII13* **100** [d] illae *korr. aus* illa *P9629* | [e] iniuriam] iniuriam eius *SG670; S105* | [f] eius *I83*

86–87 Irritam…retractandam] c. 28. conc. IV. Carth. aut c. 2. (bis) Angilr. Cf. Iul. 12. **87–89** ita…causis] Cf. Eleuth. 5, Iul. 12. **93–96** Caveant…dabunt] c. 30. conc. IV. Carth. aut Ben. II. 363. III. 219. aut c. 49. Angilr. Cf. Eleuth. 5, Iul. 12. **98** **98** Proditorum…audiatur] int. c. 2. C. Th. X. 10. Cf. ll. cc. **99–100** Nemo…nequitiam] c. 3. C. Th. X. 10. aut Ben. III. 253, i. f. Cf. ll. cc.

---

84 regulariter…testes] testest regulariter ID_3 | convincatur] convincatur. Aliter censemus DB_1; AL_2; ID_3; PG_1; convincatur. Aliter DG_1 **86** esse] esse et ID_3; PG_1; esse cesemus et DG_1 | damnationem] damnationem et DB_1; ID_3; PG_1; DG_1 **89** subveniatur…causis] causis subveniatur DG_1

Omnes[g] ergo, qui in[h] Christo volunt pie[i] vivere, <I83, f. 121ra> necesse[j] est, ut ab impiis et dissimilibus patiantur opprobria[k] et dispiciantur[l] tamquam stulti et insani[m], qui praesentia[n] bona perdunt[o], ut[p] invisibilia et futura acquirant[q]. Despectio[r] tamen[s] et irrisio <VD38, f. 114v> talium in ipsos[t] retorquebitur, qui ipsos infestant, quia et[u] abundantia eorum in egestatem[v] [w] et[x] superbia <SG670, p. 238b> transibit in confusionem[y].

Bcan4: VI

P102; BII13: VI Quod non sit poena criminis sed virtutis examen quicquid adversitatum vel malorum iustis irrogatur

[H. 6] Et quicquid iustis[z] adversitatum[a] vel malorum irrogatur[b], non est poena criminis, sed virtutis examen[c]. Et sicut aurum[d], quanto[e] plus excoquitur[f], tanto melius efficitur, sic iustus[g], quanto[h] plus tribulatur, si ipsam[i] tribulationem <S105, f. 89r> patienter[j] portaverit, tanto purior et deo clarior redditur. Unde ipsa[k] [l] per se veritas[m] dicit[n]: Beati, qui persecutionem patiuntur[o] propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. De talibus et per Isaiam prophetam dominus[p] loquitur dicens: Audite

---

101 [g] Omnis *VD38; BII13* | [h] in *fehlt Bcan4* | [i] *am Rande* sancte religiose *VD38* **102** [j] necesse *korr. aus* nece *BII13* **103** [k] *am Rande* Iniurias Derisiones *VD38* | [l] despiciantur *V630; E97* **104** [m] *am Rande* furiosi *VD38* | [n] presententia *P102* | [o] perdunt *korr. aus* perdant *V630* | [p] et *I83; Bcan4* **105** [q] atquirat *S105* | [r] Dispectio *P9629; N442; I83; Bcan4* | [s] tamen *korr. aus* temen *S105* **106** [t] ipsis *V630; Bcan4; S105;* ipsos *korr. aus ipsis SG670* **107** [u] et] et in *BII13* | [v] *am Rande* paupertatem *VD38* | [w] eiestatem *S105* **108** [x] ut *P102* **109** [y] confusionem *korr. aus* confessionem *V630* **113** [z] ipsis *V630; P9629* | [a] adversitatem *S105* **114** [b] *am Rande* Ingeritur mittitur *VD38* **115** [c] *am Rande* probatio *VD38* | [d] aurum *korr. aus* arum *N442* | [e] quan *S105* | [f] exquoquitur *V630; N442; P9629; I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105* **116** [g] iustus *korr. aus* iustis *O93* | [h] quantos *Bcan4* **117** [i] ipsam tribulationem] ipsa tribulatione *Bcan4* **118** [j] patienter *korr. aus* patenter *VD38* **119** [k] ipsa *fehlt S105* | [l] ipsa per se *korr. aus* ipsa *VD38* | [m] veritas *korr. aus* verita *S105* | [n] ait *I83;* dicat *S105* **120** [o] paciun *O93* **122** [p] dominus *fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105*

101–109 Omnes…confusionem] Prosp. Aquit. s. 32. Cf. Zeph. 10, Pelag. II. pp. ep. 3. **113–115** Et…examen] eiusd. s. 53. **116–121** tanto…caelorum] cf. Clem. 52, Alex. 10. **119–121** Beati…caelorum] Matth. V. 10. **122–187** Audite…carni] Ies. LXVI. 5—24.

verbum domini, qui <BII13, f. 101vb> tremitis[q] [r] ad verbum eius. Dixerunt[s] fratres[t] vestri odientes[u] vos[v] et abicientes[w] propter[x] nomen meum: Glorificetur dominus et videbimus in laetitia vestra, ipsi autem confundentur[y]. Vox populi de civitate, vox de templo, vox domini reddentis[z] <N442, f. 55vb> retributionem <I83, f. 121rb> <SG670, p. 239a> inimicis suis. Antequam parturiret[a], peperit, antequam veniret partus eius, peperit masculum. Quis audivit umquam tale et quis vidit[b] huic simile? <VD38, f. 114vb> Numquid parturiet terra in die una, aut parietur[c] gens[d] simul, quia[e] parturivit et peperit[f] Sion filios suos? Numquid <V630, f. 58rb> ego[g], qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit dominus. Si ego[h], qui generationem[i] ceteris tribuo, sterilis[j] ero[k]? ait[l] dominus deus tuus[m]. Laetamini cum Hierusalem et exultate in ea omnes, <E97, f. 64va> qui diligitis eam, gaudete cum ea[n] [o] gaudio universi, qui lugetis[p] super eam, ut[q] sugatis et repleamini ab ubere[r] consolationis[s] eius, ut mulgeatis et deliciis affluatis[t] ab omnimoda[u] [v] gloria eius, quia haec dicit dominus: Ecce ego declinabo[w] super eam quasi fluvium pacis et quasi torrentem inundantem <SG670, p. 239b> gloriam[x] gentium, quam sugetis[y] [z].

---

123 [q] *am Rande* Timetis *VD38* | [r] tremetis *N442; I83;* tremitis *korr. aus* tremetis *SG670;* tremetis *korr. aus* tremtis *Bcan4;* tremetis *korr. aus* tremetris *S105* **124** [s] Dixerunt fratres *korr. aus* Dixerunt *SG670* | [t] fratres *fehlt S105* | [u] oboedientes *O93; N442; I83;* odientes *korr. aus* odoentes *S105* | [v] vos et abicientes *fehlt BII13* **125** [w] *am Rande* Repellentes *VD38* | [x] pro *BII13* **127** [y] *am Rande* Erubescent *VD38* **128** [z] reddentis *korr. aus* reddentes *S105* **130** [a] parturiret *korr. aus* parturiet *V630* **132** [b] videt *P102* **133** [c] parturietur *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [d] guens *VD38* **134** [e] quia *korr. aus* qui *SG670;* qui *Bcan4; S105* | [f] peperit syon *korr. aus* peperit *Bcan4* **135** [g] ego *korr. aus* ergo *BII13* **136** [h] ego *korr. aus* ergo *BII13* | [i] generationem *korr. aus* generationi *P9629* **137** [j] sterelis *V630; P9629; I83; VD38* | [k] ero *korr. aus* ergo *BII13* | [l] ait *korr. aus* aut *VD38* | [m] tuus *fehlt SG670* **139** [n] ea *fehlt SG670; S105* | [o] ea gaudio *korr. aus* ea *P102* **140** [p] lugetis *korr. aus* lugeatis *V630* [q] et *N442; VD38* **141** [r] uberibus *korr aus* uberibu *V630;* uberibus *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [s] consolationis *korr. aus* solationis *V630* **142** [t] *am Rande* Abundetis *VD38* | [u] *am Rande* copiosa *VD38* | [v] omnimodo *N442;* omnimoda *korr. aus* omnimodo *V630* **143** [w] *am Rande* flectam *VD38* **145** [x] gloria *O93* | [y] *am Rande* percipietis Sumetis *VD38* | [z] sugetis *korr. aus* surgetis *SG670;* surgetis *S105*

Ad[a] ubera <SG670, p. 241a> portabimini[b] et[c] super genua blandientur[d] vobis. Quomodo sicut[e] mater[f] blandiatur, ita ego consolabor vos, et in Israel[g] consolabimini[h]. Videbitis et gaudebit cor vestrum, et ossa vestra quasi <I83, f. 121va> herba germinabunt, et cognoscetur[i] manus domini[j] servis eius[k] et indignabitur[l] servis[m] eius[n], quia ecce dominus in igne veniet et quasi turbo[o] quadriga[p] eius reddere in indignatione furorem suum et increpationem[q] suam in[r] flamma[s] ignis. Quia in[t] igne <BII13, f. 102ra> dominus diiudicatur[u] et in gladio[v] suo ad omnem[w] carnem[x], et multiplicabuntur[y] interfecti a domino. Qui sanctificabantur[z] et mundos[a] se putabant in hortis[b] post unam[c] intrinsecus, qui comedebant carnem[d] suillam[e] et abominationem[f] <P9629, f. 32v> et murem[g], simul[h] consumentur[i] [j], dicit dominus. Ego autem opera eorum et cogitationes[k] [l] eorum venio[m], ut congregem cum omnibus gentibus et linguis, et venient[n] et videbunt gloriam[o] meam, et ponam in eis signum. Et mittam[p]

---

146 [a] Ad ubera] Ab ubere *VD38; P102; BII13* | [b] portamini *V630; I83;* potabimini *korr. aus* portabimini *SG670* | [c] et *fehlt V630; P9629; E97* **147** [d] blandiuntur *V630; P9629* | [e] si *SG670; P102; BII13; S105;* sicut] si cui *E97* | [f] mater blandiatur] blandiatur mater *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **148** [g] hierusalem *I83; SG670; Bcan4; E97; S105* **149** [h] consolamini *BII13* **151** [i] cognoscentur *SG670; S105* | [j] domini] domini in *E97* | [k] eius et indignabitur servis suis] eius et indignabitur inimicis suis *korr. aus* eius *SG670;* eius et indignabitur servis eius *korr. aus* eius *BII13* **152** [l] indignabitur *korr. aus* indignobitur *P9629* | [m] inimicis *V630; P9629; SG670; E97; S105* | [n] suis *V630; P9629; SG670; E97* **153** [o] *am Rande* Turbo dicitur magnus ventorum flatus sicut tempestate fieri solet *VD38* | [p] quadrigae *korr. aus* quadriga *V630;* quadrigae *I83; SG670; Bcan4; S105* **154** [q] indignationem *I83; Bcan4* | [r] in *fehlt V630* **155** [s] flammam *V630; P9629* | [t] in *fehlt I83* **156** [u] iudicatur *V630; P9629; N442;* diiudicabitur *korr. aus* diiudibitur *BII13* | [v] gladio *korr. aus* gladi *N442* | [w] omnem carnem *korr. aus* omnem *Bcan4* **157** [x] carnem *fehlt I83* | [y] multiplicabitur *BII13* **158** [z] sanctificabantur *korr. aus* sanctificabuntur *O93;* sanctificabantur *korr. aus* sanctificabatur *BII13* | [a] mundo *P102* | [b] obortis *BII13* **159** [c] ianuam *V630; SG670; E97; S105* | [d] carne *S105* | [e] *am Rande* porcinam *VD38* **160** [f] abhominatinem *S105* | [g] *am Rande* Saricem *VD38* | [h] simul consumentur] consumentur simul *P102* **161** [i] *am Rande* comburentur | [j] consumentur *korr. aus* consumuntur *V630;* consumuntur *P9629* **162** [k] *am Rande* Qui cogitationes simul et opera iudicabit *VD38* | [l] cognationes *P102* | [m] venio *korr. aus* uno *V630* **163** [n] veniet *P102; BII13* **164** [o] gloria *SG670* | [p] mittam *korr. aus* mitti *V630;* mixtam *E97*

ex <SG670, p. 241b> eis, qui salvati fuerint[q], ad gentes in[r] mari[s], in[t] Africa[u], in Lydia[v], tenentes sagittam[w], in Italiam[x] et Graeciam, ad insulas[y] longe, ad eos, qui non audierunt[z] de me et non viderunt gloriam[a] meam, et annuntiabunt[b] gloriam meam[c] gentibus et adducent[d] omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in equis et <I83, f. 121vb> in <Bcan4, f. 93r> quadrigis et[e] in lecticis[f] et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum Hierusalem, dicit dominus. Quomodo si inferant filii Israel manus[g] in[h] vase mundo in domum domini, et assumam[i] ex eis in sacerdotes et in levitas[j], dicit dominus. Quia sicut caeli novi[k] <VD38, f. 115rb> et <O93, f. 25va> terra nova, quae[l] ego facio stare coram me, dicit dominus, sic stabit[m] semen vestrum et nomen[n] vestrum. Et erit[o] mensis[p] ex mense[q] et sabbatum ex sabbato[r] [s], <E97, f. 64vb> veniet omnis caro, ut adoret coram facie[t] mea, <N442, f. 56ra> dicit dominus[u]. <S105, f. 89v> Egredientur[v] <V630, f. 58va> et videbunt cadavera[w] virorum[x], qui praevaricati[y] sunt in me, vermis[z] [a] eorum non morietur, et ignis eorum non exstinguetur[b] et erunt

---

165 [q] fuerunt *V630* **166** [r] in mari] ad mare *I83; SG670; S105* | [s] mari *korr. aus* mare *Bcan4* | [t] in Africa] ad affricam *S105* | [u] africam *korr. aus* affricam *SG670* | [v] lidiam *SG670; S105* **167** [w] sagittas *SG670; S105* | [x] Italiam et Graeciam] italia et grecia *E97* | [y] insulam *SG670; S105* **168** [z] auderunt *VD38* **169** [a] gloria *SG670* | [b] annutiabunt *P102* | [c] meam *fehlt I83; Bcan4* **170** [d] adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus] offerent eos *SG670; S105* **172** [e] et *fehlt VD38; P102; BII13* | [f] lecticis *korr. aus* leticis *Bcan4; S105;* lecticis *korr. aus lectibis P102* **175** [g] munus *korr. aus* manus *V630; S105;* munus *VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13* | [h] in vase] invaserunt *I83; Bcan4* **176** [i] assumma *S105* | [j] levitas *korr. aus* levitis *VD38* **177** [k] noi *VD38* **178** [l] qua *BII13* **179** [m] stabit *korr. aus* stabit coram *P9629* **180** [n] nomen *korr. aus* nmen *S105* | [o] erit *korr. aus* egit *BII13* | [p] *am Rande* Mensis est collectio dierum Mensis ergo significat collectionem virtutum et bonorum operum Mensis ex mense hoc est virtus ex virtute *VD38* | [q] menses *VD38* **181** [r] *am Rande* Ex reliquis bonorum operum requies sempiterna *VD38* | [s] sabbato] sabbato et *korr. aus* sabbato *V630* **182** [t] facie mea] faciem meam *I83; Bcan4* **183** [u] dominus] dominus Et *SG670; E97;* dominis Et *S105* | [v] egredientur *korr. aus* egredietur *SG670* **184** [w] cadavera *korr. aus* cadera *V630;* cadavera *korr. aus* cadacadavera *BII13* | [x] vivorum *N442; SG670; S105* **185** [y] prericati *VD38* | [z] *am Rande* Conscientię accusatio vel corrosio *VD38* | [a] Vermes *P9629* **186** [b] extingetur *S105*

usque ad satietatem[c] visionis[d] omni carni. <SG670, p. 242a> Quid aliud detrahentes faciunt, nisi in pulverem[e] flant atque in oculos <BII13, f. 102rb> suos terram excitant[f]? Et unde plus detractionis[g] perflant, inde magis nihil veritatis vident[h].

Bcan4: VII

P102; BII13: VII De malis hominibus portandis et sanctorum decretis non violandis

[H. 7] Tales tamen, frater[i] carissime, portandi sunt et corrigendi[j], quia caeci sunt et duces caecorum. His, carissime, respondi[k] breviter consultis tuis, quae te et omnes episcopos regulariter tenere mandamus. Tuam tamen, frater, monemus prudentiam, ut[l] pro statu[m] [n] ecclesiae[o] et sacerdotum[p] <I83, f. 122ra> eius pro[q] viribus elaborare[r] studeas, et ordinem sanctae Romanae et apostolicae ecclesiae per omnia teneas et violari[s] sanctorum decreta, ne permittas, sed omnes, quoscumque potueris[t], instruas, ut[u] fructuosos manipulos domino[v] repraesentes. Vale[w].

Data VIIII Kal. Iun. Claudio[x] et Aureliano[y] vv.[z] cc. conss[a].

O93, f. 25va; V630, f. 58va; N442, f. 56ra; I83, f. 122ra; VD38, f. 115va; SG670, p. 242a; P9629, f. 32v; Bcan4, f. 93r; E97, f. 64vb; P102; BII13, f.

---

187 [c] satietatem *korr. aus* sotietatem *V630; Bcan4;* sotietatem *P9629* | [d] visioni *I83* **189** [e] pulvere *SG670; S105* **190** [f] excitantur *Bcan4; P102* | [g] detractiones *Bcan4* **191** [h] vident *korr. aus* videt *S105* **195** [i] fratres *I83* **196** [j] corriendi *S105* **197** [k] respondi *korr. aus* responde *Bcan4* **199** [l] et *BII13* **200** [m] statu] statu *korr. aus* stratu *V630;* statu totius *VD38; P102; BII13* | [n] statu ecclesiae] statu totius ecclesię *korr. aus* statu *Bcan4* | [o] ecclesiae *fehlt I83* | [p] sacerdotum *korr. aus* sacerdotium *V630;* sacerdotium *P9629* **201** [q] *am Rande* Iuxta vires *VD38* | [r] elabore *O93;* labore *I83;* elaborare *korr. aus et laborare VD38; laborare SG670; S105; elaborare korr. aus laborare Bcan4; elaborare] et laborare P102; BII13* **203** [s] *am Rande* corrumpi *VD38* **204** [t] potueris *korr. aus* putueris *BII13* | [u] et *BII13* **205** [v] domini *O93; V630; I83* | [w] valde *BII13* **206** [x] Claudii *I83* | [y] valeriano *N442;* areliano, *am Rande* al. aurelio *Bcan4;* auriliano *P102* | [z] vv. cc.] v. c. *SG670* **207** [a] ss. *E97*

188–191 Quid…vident] Greg. M. ep. XI. 2. (2, 1093). Cf. Sixt. III. pp. **196** **196** caeci…caecorum] Matth. XV. 14. **202–203** et[2]…permittas] sec. Leon. M. ep. 12. c. 9. (1, 666.) Cf. Lib. 3. (Ben. II. 341. III. 244.) **204–205** ut…repraesentes] sec. Greg. M. hom. I. 17. no. 16. (1, 1004.) Cf. Clem. 27, Anacl. 35, Sot. 1, Lib. 2, Dam. de corep. **206–207** Data…conss] Not. cons. sec. vit. Fel. I. c. 1. in libr. pontif.

102rb; S105, f. 89v